

Iz ribarske prakse

Sastanak Stručne sekcije pastrvskog ribogojstva

U Ohridu je od 9. do 11. rujna 1987. održan godišnji sastanak Stručne sekcije pastrvskog ribogojstva Jugoslavije i Savjetovanje na temu *»Uzgoj pastrva u kavezima«*. Domaćin sastanka bila je *»Ribomakedonija«*, Delovna zajednica za ribarstvo na SR Makedonija, Resen. Radna zajednica *»Ribomakedonije«*, s direktorom, inženjerom Živkom Džurovskim na čelu, korektno je i uspješno obavila tehničku organizaciju skupa pastrvskih ribogojaca Jugoslavije.

Godišnjem sastanku i savjetovanju prisustvovalo je više od 100 predstavnika pastrvskih ribogojilišta, znanstvenih ribarskih ustanova i drugih organizacija koje surađuju i poslovno prate ribarsku privredu. Skup su vodili predsjednik Sekcije dr. Radojle Milinković i radno predsjedništvo.

Prvi dan (srijeda 9. 9.) bio je određen za dolazak sudionika, smještaj u Hotel EVRO u Strugi, te za upoznavanje i dogovor o konkretnom programu.

Drugog je dana organiziran posjet hidroakumulaciji *»Debar«*, te razgledavanje i upoznavanje s organiziranim uzgojem pastrva u kavezima. Domaćini iz Hidroelektrane *»Debar«* upoznali su nas s gradnjom toga kaveznog ribogojilišta, osnovnim značajkama i proizvodnim planovima te rezultatima. Stručno tumačenje proizvodnog programa i tehnologije dao je inž. Živko Džurovski koji je stručni

suradnik i konzultant. Budući da je sve to precizno opisano u referatu što ga objavljuje naš časopis, ovdje to nećemo ponavljati.

Domaćini su ribarima priredili obilnu zakusku na kojoj im se najljepše zahvaljujemo.

Na kaveznom ribogojilištu priređena je mala demonstracija ribarske opreme. Najprije su predstavljeni kavezi koji se upotrebljavaju u ribogojilištu (kavezi tipa *»Prespa-6«*). Njihov proizvođač je PZ *»Ribomakedonija«*, a osnovna im je značajka da su znatno jeftiniji od svih kaveza što ih proizvode brojni proizvođači u zemlji. Kao tehničku novost spominjemo mogućnost podizanja svakog pojedinog kaveza u visinu radi kontrole i izlova ribe.

Prikazan je i elektroagregat za izlov ribe *»potok 1200«* čiji je proizvođač Zavod za ribištvo iz Ljubljane. Šteta što nije demonstrirana njegova upotreba, no to je učinjeno na prošlogodišnjem sastanku sekcije, a sada su podijeljeni prospekti.

Također su prikazani proizvodi privatnog obrtnika Ivana Sovina iz Lekenika kod Siska. On je izradio solidan ručni sortirač za pastrve te kisik-uređaj za transport ribe. Osnovna novost kod tog uređaja jest strojno perforirano gumeno crijevo, koje sada uvozimo.

Poslije podne istoga dana organiziran je divan izlet brodom preko Ohridskog jezera od Ohrida do Sv. Nauma. Uz razgledanje povijesnih znamenitosti nama ribarima bilo je najzanimljivije upoznavanje znamenitoga Ohridskog jezera i pogled na više ekipa ribara pri ribolovu. Oduševili smo se ljepotama izvornog dijela Crnog Drima, a još više kušanjem znamenite ohridske pastrve.

Navečer je u Hotelu EVRO priređena zajednička večera s muzikom, na kojoj smo obnovili stare tradicije ribarskog druženja i izvrsno smo se osjećali.

Treći dan, 11. rujna, bio je glavni radni dan, doduše, vrlo naporan, ali uspješan.

Savjetovanje na temu *»Uzgoj pastrva u kavezima«* otvorio je predsjednik Sekcije dr. Radojle Milinković i vodio ga zajedno s izabranim predsjedništvom.

Sudionike Savjetovanja pozdravili su predstavnik Privredne komore Makedonije drug Vančo Zdravec i potpredsjednik Skupštine općine Ohrid drug Krste Naumovski. Uz osnovne informacije o makedonskoj privredi i gradu Oh-

ridu oni su iznijeli i ocjenu mjesta slatkovodnog ribarstva u Makedoniji te perspektivu njegova razvoja. Izražavajući zadovoljstvo što se sastanak ribara Jugoslavije održava u Ohridu u Makedoniji, zaželjeli su pun uspjeh u radu savjetovanja.

Sl. 1. Radno predsjedništvo-predsjedajući dr. Radojle Milinković i članovi: inž. Živko Džurovski, dr. Branka Jovanović i inž. Cvjetan Bojčić

U radnom dijelu podnešeni su ovi stručni referati:

1. Inž. Živko Džurovski, mr. Vangel Stefanovski: Stanje i perspektiva ribarstva Makedonije;
2. Mr. Vangel Stefanovski, inž. Živko Džurovski: Kavezni uzgoj kolifornijske pastrve na akumulaciji Debarskog jezera;
3. Prof. Kiril Apostolski, mr. Jovan Bošnjakovski: Introdukcija soja »kamloops« u vodama SR Makedonije;
4. Ivan Stanikov, Todor Fanaški: Rezultati uzgoja pastrmke u kavezima u NR Bugarskoj;
5. Dr. Đorđe Drecun: Rezultati selekcije domaćih matice i uvezene ikre kalifornijske pastrmke iz SAD;
6. Dr. Radojle Milinković: Uzgoj mlada kalifornijske pastrmke s hranama različitog sastava i granulacije;
7. Inž. Nebojša Nešić: Uloga proteina i energije u ishrani kalifornijske pastrmke;
8. Dr. Zlatica Teskeredžić, dr. Emin Teskeredžić: Rast mlada srebrnih lososa (*Oncorhynchus kisutch*) hranjenih dvjema vrstama hrane;
9. M. Gorjan, F. Franjković, M. T. Horne, N. Fijan: Prva masovna vakcinacija kalifornijske pastrve u nas (prethodno saopćenje);
10. M. Dalbelo, I. Katavić, N. Fijan: Mjehuričavost kalifornijske pastrve uzrokovana hidrotehničkim karakteristikama vodoopskrbe ribogojilišta.

U dnevnom redu najavljeni referat Teodorosa Psarosasa iz Grčke »Prvi opiti u uzgoju pastrve u kavezima u jezeru Vegoritisa«, nije podnesen jer autor nije došao. Prof. Kiro Apostolski obavijestio je da će referat biti objavljen u časopisu »Ribarstvo Jugoslavije«.

Također zbog istog razloga nisu podneseni ni najavljeni referat i dr. Borisa Skalina »Iskustva selekcije matice kalifornijske pastrve na području Slovenije« i Zdravka Taborija »Proizvodni program ribarske opreme u UOUR 'Patent' Osijek«.

Nakon pročitanih referata razvila se vrlo živa i sadržajna diskusija. Bilo je i polemičkih tonova i pitanja. Najviše se raspravljalo o uvođenju soja »kamloops« kalifornijske pastrve iz SAD, njegovoj opravdanosti i o prvim rezultatima.

Raspravljajući o potrebi pojačanih istraživanja na selekciji i genetici, dr. Gaga Janković predložila je osnivanje centra za genetiku i selekciju riba na razini Jugoslavije. Ona smatra da bi se za tu svrhu mogla dobiti i sredstva međunarodne organizacije FAO.

Prof. Kiro Apostolski podržao je taj prijedlog, ali smatra da smo nekada imali šansu to ostvariti, no danas je to vrlo skupo i sumnja da bismo dobili međunarodna financijska sredstva. To isto potvrđuje i prof. Fijan.

Mr. Jure Pohar također podržava ovu ideju i obavještava da je Biotehnički fakultet iz Ljubljane već započeo s organizacijom takvog centra za salmonide, pa predlaže da to bude Jugoslavenski centar.

Takvu ideju podržao je i Mileta Aleksić Čeča iz Istoka, pa je zaključeno da se prijedlog mr. Pohara prihvati.

Prof. dr. Fijan, raspravljajući o genetici i selekciji, smatra da je u tom pogledu u nas vrlo malo učinjeno, a imali smo čak i negativnih poteza. Tako je naprimjer u šaranskom ribnjačarstvu umjetno miješanje krivo za izmiješanost lokalnih sojeva šarana, koji su bili prepoznatljivi i karakteristični kao našički, končanički, grudnjački, poljanski šaran itd. Oni su stvarani kroz 60 i više godina uzgojnoga rada i odabira bez miješanja. Sada više nemamo čistog soja koji ima svoj lokalni pul gena, a poznato je da je za njegovo stvaranje potrebno najmanje 500 matice.

Posebno ističemo sudjelovanje u raspravi inž. Dimčeta Taleskog, rukovodioca mrestilišta »ŠUM« iz Struga. On je izvjestio o dugogodišnjem poribljavanju Ohridskog jezera mladem jegulja. Odmah nakon gradnje hidroelektrane na Drimu izlov jegulja ubrzo se smanjio na dvije tone godišnje, a sada se opet ustalio na 14 tona. Poznato je da mlad jegulja ostaje u jezeru 10—12 godina, tj. do spolne

Sl. 2. Izlet do Sv. Nauma brodom po Ohridskom jezeru — u prvome planu glavni organizatori inž. Džurovski i mr. Vangel Stefanovski

zrelosti, a nakon toga izlazi iz jezera i kreće na svadbeni put, pri čemu se izlovljava u masi 1 400—1 600 grama. To je također i potvrda da nasađivanje jezera uvoznim mlađem jegulja daje dobre rezultate. Taleski je također izvjestio da mrestilište »ŠUM« na godinu izmrijesti 3—5 milijuna ikre ohridske pastrve, a izležanim ličinkama nasađuje se Ohridsko jezero. Ribice nakon četiri godine narastu na 1—2 kg mase.

Sl. 3. Na brodu preko Ohridskog jezera — tri drugara: Živko, Đoko i Cvjetan

Također je bilo mnogo pitanja u vezi s referatom kolega iz Bugarske o njihovim vrlo dobrim rezultatima uzgoja ribe u kavezima (pastrva i šarana). Zanimljivo, a za nas jugoslavenske ribare i vrlo neugodno bilo je sudjelovanje u raspravi prof. Kire Apostolskog. On je prije 15-ak godina bio jedan od inicijatora i stručnih konzultanta za uzgoj ribe u kavezima u NR Bugarskoj, što su mu bugarske kolege javno priznale. U tih 15 godina Bugari su sagradili veći broj kaveznih ribogojilišta za šarana i pastrve, pa godišnje proizvode oko 4 500 tona šarana i 1 500 tona pastrva. Mi u Jugoslaviji pak 15 godina raspravljamo, uvjeravamo se, negiramo, pa smo zato danas na početku.

U toku ovoga plodnog razgovora drug Ivan Stanikov, generalni direktor Stopenaskog kombinata »Sladkovodno ribovodstvo« iz Plovdiva (koje doista obedinjuje cjelokupno bugarsko slatkovodno ribarstvo), pozvao je jugoslavenske ribogojce na poslovnu i stručnu suradnju. Predložio je potpisivanje programa suradnje, po kojem bi se organizirali razmjena stručnjaka, studijska putovanja i stručne i tehnološke informacije, sve na bazi nevezne razmjene. Prijedlog je prihvaćen pljeskom, a za njegovu realizaciju zadužena je Poslovna zajednica.

I na kraju ove stručne rasprave prisustvovali smo spontanom i nenajavljenom svečanom činu. Dr. Đorđe Drecun, obavještavajući skup da prof. Kiro Apostolski ove godine navršava 50 godina stručnog i znanstvenog rada, toplo mu je čestitao biranim riječima (onako kako to samo Đoko zna!). Mnogi kasniji sudionici u diskusiji priključili su se čestitkama, a bugarski kolege najavili su da pripremaju visoko priznanje za Kiro, kojemu su nazvali svojim učiteljem.

Sažimajući raspravu, predsjedajući dr. Milinković predložio je kao zaključak Sekcije da se smjelije počne primjenjivati kavezni uzgoj pastrva i da se podrže nastojanja i planovi makedonskih ribogojaca koji za taj uzgoj imaju velike mogućnosti i prednosti.

Što se tiče uvoza soja »kamloops« kalifornijske pastrve iz SAD, ta se akcija ocjenjuje pozitivno. Dobivenu mlađ, a u Srbiji već i prve matice, treba stalno pratiti i dobro čuvati, a Poslovna zajednica morala bi izraditi program njegova širenja u pastrvskom ribogojstvu Jugoslavije.

Da bi se potaknuo znanstvenoistraživački rad i suradnja nauke s praksom, Sekcija predlaže Skupštini PZ da ponovno pokrene akciju popisivanja »SAS-a« o udruživanju sredstava u Fond za razvoj ribarstva i neposrednoj slobodnoj razmjeni rada na obavljanju naučnoistraživačkih radova.

Time je završeno Savjetovanje pa je odmah počeo Godišnji sastanak Stručne sekcije pastrvskog ribogojstva.

Najprije je predsjednik Skupštine Poslovne zajednice inž. Drago Kovačina pozdravio skup i zaželio mu uspješan rad. U kratkoj pozdravnoj riječi čestitao je pastrvašima i 30. godišnjicu zajedničkog d. uženja i djelovanja u Poslovnoj zajednici, podsjetivši ih na njezino osnivanje na Bledu godine 1957., i da je od njezinih osnivača ovdje prisutan mali broj ribarskih veterana. Prevaljen je uspješni put razvoja našeg slatkovodnog ribarstva, za koji nesumnjive zasluge ima naša Poslovna zajednica, odnosno njezini prethodnici, Poslovno udruženje, S. ručno udruženje

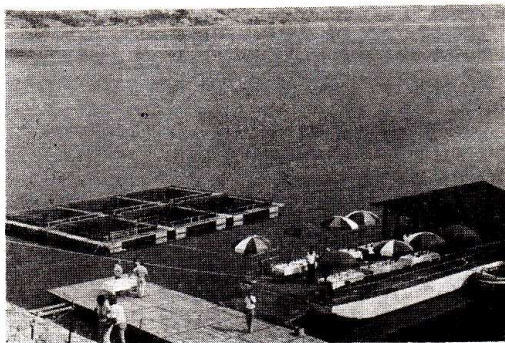

Sl. 4. Ribarski veterani na terasi manastira Sv. Nauma: C. Bojčić, S. Vuletić, K. Apostolski, M. Struna, Đ. Drecun, D. Janković, N. Fijan, B. Jovanović i M. Čanković

i prva Jugoslavenska zajednica slatkovodnog ribarstva. No, danas ima tendencija, čak i konkretnih prijedloga, da se Poslovna zajednica integrira u neko drugo udruženje, zapravo likvidira.

Neinformirani i iznenađeni, mnogi slijedeći sudionici u raspravi su izrazili čuđenje i apsolutno neprihvatanje tih prijedloga, a napose načina kako se to želi postići. Dajući punu podršku Poslovnoj zajednici, izjavljivali su da, doduše, ima razloga nezadovoljstvu njezinim radom, ali da su za to krivi i sami članovi, a ne rukovodstvo i »administracija«. Članovi su ti koji moraju kreirati politiku i program rada Poslovne zajednice.

Predsjedavajući drug Milinković, na osnovi tih riječi, predložio je kao zaključak da Stručna sekcija pastrvskog ribogojstva podržava Poslovnu zajednicu, da ne prihvaća prijedloge za njenu likvidaciju, a osobito se odbacuje

Sl. 5. Debarska akumulacija — sjedište kaveznog ribogojilišta na pontonu gdje je sudionicima Savjetovanja priredjen piknik.

način kako se to pokušava učiniti. Za eventualnu reorganizaciju PZ mora se načiniti dobro argumeniran elaborat te dokazati prednosti reorganizacije s obzirom na sadašnji oblik organiziranosti. O tom prijedlogu morale bi se izjasniti sve ribarske organizacije pa se tek nakon toga može pričati njegovoj realizaciji.

O točki dnevnog reda »Tekuća problematika pastrvskog ribogojstva« referirao je inž. Cvjetan Bojčić, direktor PZ. Sada je najaktualniji problem uvoza hrane za riblju mlad, o čemu se mora postići dogovor. Režim uvoza na osnovi raspodjele količinskih kontigenata (KK) u Privrednoj komori Jugoslavije ostaje i u godini 1988. Dakle, mora se utvrditi kontigent, njegova raspodjela i o tome zaključiti SAS. Za to je potrebno da svi korisnici u 1987. hitno pošalju PZ-i podatke o korištenju KK i zahtjev za 1988. Predlaže da administracija PZ i predsjednik sekcije usklade zahtjeve i načine prijedlog koji bi bio prihvaćen na sazvanom skupu. Također predlaže da se zatraži ukupni KK od 2 000 tona, uz napomenu da se za morsko ribarstvo (Cenmar i ostali) traži povećanje kontigenta. Od tih 2 000 tona predlaže da se 500 tona odobri Tvornici stočne hrane Ptuj za uvoz kvalitetnog superkoncentrata. Ona je sagradila kapacitete za proizvodnju hrane za riblju mlad, uključujući startere.

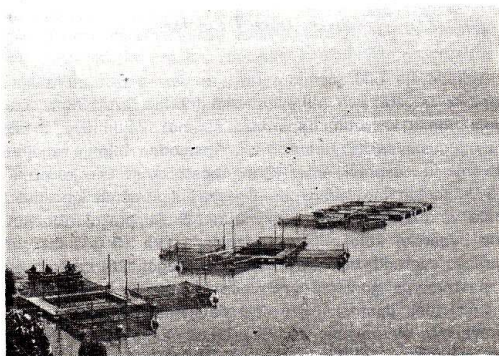
Poslije kraće rasprave prihvaćeni su svi ovi prijedlozi.

O točki »Organizaciona pitanja« ponovo je govorio inž. Cvjetan Bojčić. Iznio je problematiku članstva u sekciji i probleme u vezi s plaćanjem članarine. Gotovo je i najveći problem s domaćinima ovog sastanka Sekcije, ribarskim organizacijama u Makedoniji. Redovni je član PZ samo jedna organizacija, i to PZ »Ribomakedonija«. Članovi Sekcije još su samo dvije organizacije, a u Makedoniji ih ima više od 25. Skupština PZ ne slaže se s nji-

hovom idejom da su članstvom u svojoj PZ svi zastupljeni i da ne moraju niti plaćati članarinu niti se učlaniti u Sekciju. To bi bilo protivno Statutu PZ i nepravedno prema svim drugim ribarskim organizacijama. Moramo potvrditi princip da se u članstvo Sekcije moraju (?) učlaniti sve ribarske organizacije koje nisu registrirani članovi PZ. Inzistiramo također na tome da uz ribarske organizacije i naučne ribarske organizacije budu članice sekcije uz minimalnu članarinu, kao i proizvođači riblje hrane i ribarske opreme. Te organizacije već dugo s nama surađuju, pozivaju se na sastanke, stalno su prisutne i, napokon, koriste se našim skupovima za svoje poslovne kontakte. Red je da i svi oni snose dio troškova koji se nadoknađuje članarinom.

Ni ovim prijedlozima nije se imalo što prigovoriti, pa je prihvaćeno da Poslovna zajednica sve to realizira propisanim putem, a one koji ne žele biti članovi, da se više ne pozivaju niti uzimaju u obzir u zajedničkim akcijama.

I na kraju ovoga godišnjeg sastanka utvrđeno je da se u godini 1988. sastanak Stručne sekcije održi u Bugojnu, da neposredni domaćin bude Ribogojilište »Bugojno«, a širi domaćin sva pastrvska ribogojilišta u BiH. Osnovna tema bi bila tržište i marketing, a podtema: Praćenje rezultata uzgoja uvezenog soja »kamloops« iz SAD i Zdravstvena zaštita ribe.

Sl. 6. Pogled na kavezno ribogojilište debarske akumulacije
Foto: prof. F. Franković

Naš ribarski skup u Ohridu pratila je makedonska televizija. Ona je vrlo stručno, informativno i angažirano snimila jednosatnu emisiju o slatkovodnom ribarstvu. Vjerujemo da će time potpomoći našim naporima u razvoju slatkovodnog ribarstva u našoj zemlji, a napose u Makedoniji, posebno kaveznog uzgoja riba. Na tome im se najljepše zahvaljujemo.

Još jednom se i u ovome članku želimo zahvaliti domaćinima na uspješnoj organizaciji i gostoprимstvu.

CVJETAN BOJCIC, dipl. inž.